

tionem illius potest juste stipendium postulare. Deinde non est simoniacum, quia actus, pro quo pretium accipitur, materia simoniæ non est, ut ostendimus; nam quod illa eadem persona sit obligata ratione beneficii ad similem actum, quid refert? non enim hoc immutat naturam alterius actus, neque ille est aliquo modo annexus ipsi beneficio; non est ergo dubium quin illud liceat. Circa primum autem dictum, si quis exigit pretium pro opere quod ex officio tenetur gratis facere pro communi omnium utilitate, non est dubium quin sit injustus, nisi consuetudine, vel aliis titulis iustis excusetur, ut supra, c. 9, dictum generaliter est, nam hic procedit eadem ratio. At vero de simonia non immerito dubitari potest. Et quidem ex natura rei, non dubito quin illa simonia non sit, quia semper accipitur temporale pro temporali functione, etiamsi illa functio ex iustitia debita sit propter ecclesiasticum stipendium. Item, quoad hoc non est major ratio de doctrina Theologiæ, quam juris canonici, vel grammaticæ, si quælibet illarum beneficio annexa sit, quia, ut supponitur, nulla illarum ex natura rei est materia simoniæ, et obligatio, adjuncta ratione beneficii, non magis mutat unius naturam quam alterius. Nihilominus tamen fateor jure ecclesiastico potuisse hoc prohiberi tanquam simoniacum, prohibendo illam exactionem tanquam extortam pro re annexa rei spirituali tali modo per Ecclesiam, et ex præcepto ejus, sicut infra in aliis annexis declarabimus. Non constat autem mihi factam esse talem prohibitionem, neque ullam aliam, præter eam quæ ex natura rei sequitur ex lege iustitiæ, et ideo verius censeo illam non esse simoniam, ut alii auctores frequentius docent.

18. *Secundus actus Theologiæ, qui consistit in consulendo, non est materia simoniæ, si solum concernat forum externum.*— Sed jam sequitur declarandum, an idem dicendum sit de secundo actu consulendi, quem supra proposuimus. Et quidem, si actus consulendi solum concernat forum externum, et iustitiam in ordine ad illud, non est dubium quin idem sit de illo dicendum; non est enim materia simoniæ, sed vendi potest, etiamsi a Theologo detur, quia ille actus est mere naturalis, et conditio vel scientia personæ accidentaria est; usus autem doctrinæ Theologiæ in his actibus mere naturalibus, et qui tantum sunt ad instructionem intellectus, vel temporalem utilitatem, pretio aestimari potest, ut diximus. At vero, quando consilium datur ad pacandam

conscientiam, et in illius foro, aliqui dicunt esse materiam spiritualem, et sufficientem ad simoniam, si tale consilium pretio vendatur. Ratio est, quia ille actus tendit directe ad salutem animæ; est ergo spiritualis. Item ille actus tendit ad immutandum affectum; unde videtur esse eadem ratio de illo, quæ de actu concionandi, de quo statim dicemus esse materiam spiritualem. Et hanc sententiam insinuat Viet., in d. Relect., dicens pro Theologia posse accipi pretium, *si intentio solum feratur ad tradendam doctrinam, et non per modum consilii spiritualis.* Et hoc sequuntur aliqui moderni.

19. *Si consilium sit pura instructio intellectus, non est materia simoniæ; secus si fiat per modum exhortationis.*— Nihilominus assero, si consilium sistat in pura instructione intellectus, non esse materiam simoniæ, etiamsi ab interrogante petatur ad pacandam conscientiam suam, vel ad dirigendam illam; secus vero est si fiat per modum exhortationis, ita ut æquivalet veluti privatæ concioni; nam tunc eadem erit ratio de illo, quæ de concione, de qua statim; quia eadem ratio est publicæ vel privatæ concionis, sicut eadem ratio est de concione, quam tres audiunt, vel quæ coram copioso populo fit. Et hoc genus consilii vocari potest spirituale; aliud vero, de quo prior pars nostræ assertionis loquitur, vocari potest consilium doctrinale. De illo ergo probatur assertio. Primo, ex D. Thom., d. art. 3, ad 3, dicente: *Licite potest pretium suæ doctrinæ, seu consilii accipere.* Ubi sicut generaliter loquitur de doctrina, et a Cajetano et aliis intelligitur etiam de doctrina Theologiæ, ita etiam loquitur de consilio. Unde loquentes de venditione Theologiæ doctrinæ solum excipiunt concionem, seu prædicationem, ut patet ex Cajet. et Sot.; Navar. etiam, c. 23, n. 100, eodem modo quo D. Thomas dicit, Doctores posse accipere pretium pro sua scientia et consilio. Ubi nec de Doctore, nec de consilio quicquam distinguit.

20. *Probatur ratione.*— Tertio, probatur ratione, quia consilium doctrinale immediate ordinatur solum ad instructionem intellectus in illa materia morali; sed illa instructio non est minus naturalis, quam si daretur in materia speculativa: nam si consideretur scientia a qua illud consilium procedit, est parta labore humano, et mere acquisita; si vero consideretur modus tradendi illam cognitionem particularem, est etiam per modum humani magisterii, seu doctrinæ. Quod si spectemus ad

proximum effectum, et quasi intrinsecum finem illius consilii, solum est formare intellectum alterius in cognitione talis veritatis. Quod vero ab ipso discente ordinetur ad pacandam suam conscientiam, vel ad alios fines, extrinsecum est, et non mutat naturam actionis, ut est ab ipso Doctore. Confirmatur primo, quia sæpe posset tale responsum dari ex vi solius philosophiæ moralis, et pure acquisitæ. Confirmatur secundo, quia sæpe similia responsa dantur a juris canonici peritis, qui eodem modo pretium accipiunt, quo pro aliis consiliis, sine ullo scrupulo injustitiæ, vel simoniæ; ergo idem est, licet detur consilium a Theologo; nam actus est ejusdem rationis. Confirmatur tertio, quia si quis interroget a Theologo an talis contractus sit usurarius, solum ut in eo casu doctior fiat, et sit instructus ad confessiones audiendas, vel consulendum aliis, potest Theologus sine simonia suum responsum illi vendere, quia illud solum habet rationem cujusdam privatæ doctrinæ; ergo idem est etiam si qui interrogat, intendat illo modo consulere conscientiam suam. Probatur consequentia; tum quia intentio interrogantis non mutat naturam actionis, nec enim Theologus respondens plus ex sua parte operatur cum uno quam cum alio; tum etiam quia respondens non tenetur conformare se intentioni alterius, sed potest solum intendere docere illum veritatem, qua ipse poterit uti in bonum conscientiam suam, si voluerit. Confirmatur quarto, quia hæc eadem doctrina, quæ in particulari consilio datur, publice etiam docetur, vel voce, vel scripto, nec plus aliquid confert ad pacandam conscientiam, quantum est ex parte docendis, data per privatum consilium, quam per librum, vel publicam lectionem; sed data in publica lectione vel libro, vendi potest; ergo et in privato consilio. Denique in tradendo hujusmodi consilio de se peculiare instrumentum gratiæ Dei, sed solum ut magister humanus: neque operatur revera ad movendum affectum consulentis, sed tantum ad tollendam ignorantiam ejus in re practica et morali. Imo, qui interrogat, sæpe solum intendit scire opinionem ejus quem consulit, vel ab illo scire quid alii Doctores sentiant, ut opinionem probabilem in operando sequatur; nihil ergo apparet in tali responso, cur non possit recompensatio condigna operis et laboris ejus, vel studii tunc vel antea circa illum casum adhibiti, postulari. Neque est eadem ratio de hoc consilio et

de concione, ut ex proxime dictis facile intelligi potest, et magis ex puncto sequenti.

21. *Consilia spiritualia seu exhortatoria sunt materia simoniæ.*— Prior ergo opinio, ut probabilis sit, non de consilio mere doctrinali intelligenda est, sed de consilio exhortativo (ut sic dicam), quod ad animæ reformationem vel correctionem ordinatur proxime, et ex intentione, et modo consulendi. Vel etiam potest intelligi de consilio, quod magis pendet ex donis Spiritus Sancti peculiaribus, quam ex sola doctrina et studio humano, quod bene Viet. vocavit spirituale consilium. Hujusmodi est consilium, quod pertinet ad discretionem spirituum, ut cum datur ad judicandum de aliqua vocatione, an sit a Deo, necne, vel de revelatione aliqua, an sit a bono vel pravo spiritu, vel de modo orandi et meditandi, an sit utilis vel expediens tali personæ, vel de modo vincendi aliquam tentationem, et similibus, quæ magis per dent ex peculiari directione et illuminatione divina, et ex quadam spirituali experientia, quam ex doctrina, quamvis hæc etiam juvet. Hæc enim consilia vel omnino vel principaliter spiritualia sunt, et ad gratias gratis datas suo modo pertinent; vel etiam dici possunt fructus gratiæ sanctificantis, et ideo de illis verius est, quod sunt materia simoniæ, et vendi non possunt. Et hunc sensum confirmat usus Ecclesiæ; nam pro his spiritualibus consiliis nullus timoratus audet temporalem retributionem recipere; de doctrinalibus autem non ita esse videtur.

22. *Tertius actus Theologiæ qui in concione consistit, est materia simoniæ.*— Tertio loco dicendum est de concionandi actu: et de hoc omnes Doctores, tam Theologi, quam Canonistæ, fatentur esse materiam simoniæ, et sine illius labe vendi non posse. Ita divus Thomas, dicto art. 3, ad 2; Cajetanus, Soto, Victor. supra. Idem D. Thomas, Quodlib. 2, artic. 12, et in 4, distinct. 25, quæst. 3, artic. 2, quæst. 2, ad 4 et 5; et ibi Palud., quæst. 5; Richard., Durand. et Argent., Sylvest., quæst. 9; Angel., *Simonia*, 3, num. 9; Tabien., num. 8; Astens., in Summ., lib. 6, tit. 5; Anton. supra. Ratio vero est, primo, quia verbum prædicationis est verbum Dei, et prædicator est veluti legatus a Deo missus ad illud munus exercendum, juxta illud Matth. ultim., et Marc. ultim.: *Euntes ergo prædicatæ, etc.*; et illud Roman. 10: *Quomodo prædicabunt, nisi mittantur?* Verbum autem Dei est maxime spirituale, et prædicatio illius est proprium ac principale opus ipsius Dei, cujus homo est

instrumentum; ergo est materia simoniæ; ergo vendentes illud simoniaci sunt, sicut adulterantes illud sacrilegi sunt. Secundo, quia per sacram concionem, quod proxime et principaliter intenditur, est inflammare voluntates hominum ad amorem Dei et pœnitentiam: hoc autem est maxime opus Spiritus Sancti, quia neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, nisi Sanctus Spiritus det fructum; ergo actus concionandi maxime spiritualis est et supernaturalis; pertinet enim ad gratiam excitantem, et ita tota illius verbi æstimatio pendet ab Spiritu Sancto, et sumitur ex illo proprio effectu, ad quem ordinatur; ergo.

23. Tertio. Matth. 10 dicitur Christus Dominus misisse Apostolos, dicens eis: *Euntes, prædicate, dicentes quia appropinquavit regnum celorum, infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, dæmones ejicite; gratis date.* Ex quo contextu manifestum videtur verba illa ultima, *gratis date*, tam cadere in illa, *Euntes, prædicate*, sicut in cætera omnia opera gratiarum, quæ ad confirmandam divinam prædicationem gratis dantur: sine ulla enim probabilitate exciperetur ipsa prædicatio, cum eodem tenore de omnibus Christus loquatur; et non sit minor, imo quodammodo major ratio de prædicatione ipsa, quia ex parte finis proximi est magis spiritualis, quia immediatius ad salutem animarum ordinatur, et cæteri actus gratiarum sunt propter ipsum Dei verbum, ut efficacius et credibilis fiat. Quarto, hoc confirmatur optime ex verbis Augustini, libr. de Pastor. cap. 2, quæ referuntur etiam in Glos. ord., 1 Timoth. 5, et a D. Thom. supra: *Unde vivitur, necessitatis est accipere, charitatis est præbere, non tanquam venale sit Evangelium, ut istud sit pretium ejus, quod sumunt qui annunciant, unde vivant; si enim sic vendunt, magnam rem vili pretio vendunt. Accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino.* Ubi et tangit rationem a priori, cur prædicatio vendi non possit, quia, scilicet, pretiosior res est quam ut possit vili pretio æstimari, et respondet tacitæ objectioni, quomodo teneantur prædicatores gratis prædicare, cum sustentatione indigeant: nam sustentationem recipere licet (cap. *Cum voluntate*, § *Prædicatores*, de Sentent. excommun.), pretium non licet. Quomodo autem hæc duo distinguantur, et an liceat sustentationem in pactum deducere et taxare, dicemus in quarta divisione. An vero pro labore aliquid recipere liceat, in cap. 20 explicabimus.

24. *An docere pueros, et ignorantes doctrinam christianam, sit materia simoniæ.* — *Resolutio quæstionis.* — Circa ultimum punctum de fidei rudimentis tradendis populo christiano, docendo nimirum pueros, vel ignorantes doctrinam christianam, quidam simpliciter affirmant hanc esse materiam simoniæ, ita ut vendi non possit. Sic sentit Lessius, libro 2, cap. 35, dub. 13, dum ait exigere pretium pro simplici catechismo seu doctrina fidei tradenda, esse simoniam, quia hæc doctrina non æstimatur, nisi ut disponit ad salutem. Contrarium simpliciter docet Ugol. Tab., 1, cap. 10, § 3, n. 3, idque ex eo solum videtur colligere, quod docere Theologiam ob pretium non est materia simoniæ; ergo nec docere christianam doctrinam. Potestque hoc confirmari, quia hæc actio docendi doctrinam non videtur supernaturalis vel spiritualis proprie tantum enim ordinatur ad intellectum instruendum, vel potius ad memoriam juvandam et excolendam, non ad ipsam fidem generandam. Quocirca distinctione aliqua videtur hæc res definienda. Nam imprimis si catechismus fiat solemniter, et tanquam actus ordinis, sicut fit in baptismo, tunc certum est non posse vendi, quia est ministerium mere ecclesiasticum et ordinis, quod etiam notavit Sot., quæst. 6, artic. 1, in fin. Deinde si doctrina christiana doceatur modo persuasivo, et per modum concionis, etiam erit materia simoniæ, sicut de concione dictum est. Priori modo potest doceri christiana doctrina infideli, proponendo illi veritatem fidei, et ostendendo credibilitatem ejus in hunc finem, ut persuadeatur et credat; et tunc sine dubio est opus maxime spirituale, cujus fructus ab Spiritu Sancto expectandus est, et ideo vendi non potest. Posteriori modo solet doceri christiana doctrina fidelibus, ita exercendo memoriam, ut sit etiam excitatio ad confirmandos eos in fide, et ad operandum secundum illam; et tunc etiam habet modum et rationem concionis, et ideo eadem est ratio de illa quæ de concione. At vero si labor docendi doctrinam solum assumatur ad juvandam memoriam alterius, et exercendam illam, in rigore non videtur esse materia simoniæ, nec esse simoniam, opus illud et laborem pretio æstimare. Parochus autem, qui ex officio tenetur hunc laborem sumere, non potest licite pretium pro illo exigere, ut constat.

CAPUT XIX.

UTRUM ACTUS PERTINENTES AD JURISDICTIONEM INTERNI FORI, SEU AD ANIMARUM CURAM, SINT MATERIA SIMONIÆ?

1. *Jurisdictio duplex est: altera ad forum internum, altera ad externum spectat.* — Diximus in superioribus de actibus qui procedunt a potestate ordinis, quorum occasione de aliis actibus spiritualibus virtutum, propter affinitatem et similitudinem, sermonem interposuimus; nunc superest ut de actibus jurisdictionis spiritualis dicamus; nam hi etiam inter ea spiritualia numerantur, quæ ab effectu, seu ex parte effectus denominantur. Duplex autem est spiritualis jurisdictio: una pertinet ad forum internum et animæ; alia spectat ad exteriorem Ecclesiæ gubernationem: de priori hic breviter dicemus, de altera in sequent. cap. Sub priori ergo jurisdictione comprehendimus hoc loco totam illam curam pastoralem, quæ in propriis parochis et pastoribus veluti proximis animarum necessaria est: habent enim peculiarem jurisdictionem ad ministrandum suis ovibus omnia sacramenta, et Dei verbum, et suam parochiam in his spiritualibus gubernandam. Quamvis enim spiritualis jurisdictio non in omnibus sacramentis sit ad eorum valorem necessaria, sed in sola pœnitentia, tamen, ut recte ministrentur, jurisdictio necessaria est, vel aliqua ejus participatio. De usu vero hujus jurisdictionis pauca nobis dicenda supersunt: nam cum ille usus fere totus consistat in ministerio sacramentorum, sacrificiorum, aliorumque officiorum divinatorum, et verbi divini, constat omnia dicta de his actibus, secundum se spectatis, a fortiori dicenda esse de eisdem, prout a parochis, verbi gratia, ex officio et jure proprio exerceri possunt. Omnes ergo dicti actus hujus jurisdictionis materia sunt simoniæ. Maxime vero hoc verum habet, et aliqua majori explicatione indiget in usu hujus jurisdictionis in sacramento pœnitentiæ, nam ibi usus jurisdictionis et est actus ordinis, et est de substantia illius sacramenti; est enim actus constitutivus sacramenti pœnitentiæ: unde non magis vendi potest quam sacramentum vel actus ordinis. Et ita in hoc conveniunt omnes cum D. Thoma, dicta quæstione 100, articulo 2, ad 3, et sumitur ex cap. *Nemo*, de Simon. Ubi omnes interpretes, Sylvest., verb. *Simoniam*, quæst. 8, et alii Summistæ; Gulliel.

Red., 1 part., cap. 7, num. 1, et 3 part., cap. 6, num. 6; Anton. d. cap. 5, § 16; Soto, Victoria, Navarrus.

2. *Multipliciter potest peccari in jurisdictione ad confessionem.* — *Si sacerdos recipiat pretium solum pro verbis absolutionis sine intentione prolatis, simoniacus est.* — Occurrit vero adnotandum, variis modis posse peccari in usu hujus jurisdictionis. Primo, si pretium accipiatur absolute pro audienda confessione, ut constat; tum quia inde inchoatur sacramentum; tum etiam quia ipsum audire confessionem per clavem scientiæ, et in tali foro, est actus jurisdictionis supernaturalis. Secundo, committetur simonia, si post auditam confessionem pro absolutione conferenda, pecunia extorqueatur, sive pœnitens sit dignus, sive indignus absolutione. Unde dicitur in diet. cap. *Nemo*: *Nec quemquam pœnitentem, nec minus digne pœnitentem, gratia vel favore ad reconciliationem adducat.* Dices: quando absolvitur indignus, absolutio valida non est; ergo non est sacramentalis; ergo pro illa pretium accipere non est simonia. Respondeo, licet illa absolutio apud Deum non valeat quoad effectum sacramenti, fortasse valere ad sacramentum conficiendum, ut multi existimant. Deinde licet coram Deo etiam non valeat ad sacramentum constituendum, nihilominus est quidam usus, vel potius abusus jurisdictionis spiritualis. Et ita dici potest, quod, licet ille, qui talem actum vendit, non vendat verum actum spirituale, quodammodo vendit ipsam potestatem spirituale, quia, quantum est ex se, illa uti conatur propter pretium, ad absolvendum indignum; satis ergo est quod, quantum est ex se, absolvat. Sed quid, si recipiat pecuniam solum propter verba absolutionis exterius proferenda sine intentione absolventi? Respondeo imprimis, si sacerdos contrahat cum pœnitente de danda vera absolutione sacramentali pro pretio, licet dolose mentiatur sacerdos, secum cogitans proferre verba sine intentione, non excusat peccatum simoniæ; tum quia alter revera emittit sacramentum, quantum in se est, et ita simoniacus est, cum quo operatur sacerdos; tum etiam quia ipse committit simoniam conventionalem circa venditionem sacramentalis absolutionis, etiamsi animo ficto ex parte sua facta sit conventio. Quin etiam addo quod, licet a principio convenerint sacerdos et pœnitens tantum de externa absolutione conferenda, ita ut ab aliis videri seu audiri possit, ad eorum satisfactionem, nihilominus si id pretio fiat, turpe